

PREFAȚĂ

De 10 ani investigăm râurile din bazinul Tisei. Munca noastră a fost coordonată de Tisza Klub, Szolnok, Ungaria și de către Liga Pro Europa, Tg. Mureș, România. Cele două organizații neguvernamentale au semnat un acord de colaborare la data de 27 aprilie 1991. Cele mai importante obiective erau “crearea unei baze de date științifice privind văile râurilor comune” și “promovarea educației ecologice și ameliorării calității mediului”. Pentru acestea a fost recrutată o echipă multidisciplinară de experți din România și Ungaria. Puterea generatoare a muncii noastre comune a făcut ca relațiile profesionale și personale să devină din ce în ce mai strânse. Cu certa credință în forțele noastre unite, am elaborat și îndeplinit planuri tot mai laborioase. Tot mai mulți colegi din România, Ungaria, Ucraina și Slovacia, instituții și organizații, au fost invitate să coopereze.

Investigațiile au fost lărgite la Tisa superioară și numeroșii afluenți ai acesteia.

Lucrul cu organizațiile neguvernamentale ne-a permis să invităm specialiști reputați din fiecare țară a bazinului Carpatic. Am dezvăluit starea râurilor, am atras atenția instituțiilor de stat, executive sau de supraveghere, asupra tronsoanelor periclitare, asupra valorilor naturale care merită să fie protejate, am elaborat o documentație concretă privind protecția mediului. Rezultatele au fost publicate în primele patru volume din Tiscia Monograph Series, acestea având ca subiect râurile Mureș, Someș, Crișuri și Tisa superioară. În curs de pregătire se află un volum dedicat râului Bodrog.

După 11 ani de conlucrare am simțit că a venit timpul pentru a rezuma și a elabora concluzii privitoare la rezultatele noastre, să aflăm consecințele desprinse din cunoașterea a peste 10 râuri și să hotărâm asupra principalelor sarcini privind protecția mediului studiat. Și pentru aceste motive am organizat “Conferința experților din Bazinul Tisei”, în luna martie 2002. Am adresat trei întrebări participanților la acest simpozion:

- De ce suferă râurile noastre?
- Suntem luați în considerare de către instituțiile executive?
- Cum să procedăm în viitor?

La primele două întrebări au fost oferite răspunsuri prin lucrările și intervențiile prezentate la conferință și publicate în acest volum, constituindu-se astfel o completare substanțială a studiilor publicate anterior.

Faptul că semnalele de alarmă ale specialiștilor deranjează instituțiile de stat, a fost demonstrat prin absența reprezentanților invitați ai acestora. Astfel s-a dat răspunsul celei de-a doua întrebări. Să sperăm că Directiva Apelor a Uniunii Europene va obliga și țările aspirante la aderare să-și revizuiască modul de abordare al acestui subiect.

În sfârșit la ultima întrebare se răspunde parțial prin lucrările publicate în acest volum, atunci când acestea propun noi metode de evaluare a calității apelor, semnalează în mod sintetic problemele majore și caută soluții constructive pentru remedierea acestora. Participanții sunt de acord că după aceste prime rezultate este necesară elaborarea și implementarea unui sistem modern de monitorizare a calității resurselor bazinelor hidrografice. În același timp ar trebui să ne concentrăm asupra relațiilor de tip cauză-efect. Planificarea și îndeplinirea acestor obiective nu se pot realiza în mod optim numai prin activitatea organizațiilor neguvernamentale. Am fost încântați să vedem că inițiativele noastre au găsit tot mai mult sprijin din partea unor instituții de învățământ superior și institute de cercetare, cum ar fi: Catedra de Ecologie a Universității din Szeged, Universitatea Ungvâr, Universitatea din Debrecen, Universitatea "Babeș-Bolyai" (Cluj), Universitatea "Lucian Blaga" din Sibiu, Universitatea din Oradea, Muzeul Național "Grigore Antipa" București, Institutul de Piscicultură din Szarvas, Agențiile de Protecția Mediului din Szolnok, Debrecen și Gyula.

Cercetarea râurilor inițiată de către organizații neguvernamentale a stimulat o serie de cooperări între instituțiile din țările vecine:

- În anii 1999 - 2001 s-a derulat proiectul "Investigarea resurselor naturale ale râului Mureș în vederea unei dezvoltări durabile", finanțat prin Research Support Scheme of the Open Society Support Foundation, în cadrul căruia o echipă de 8 cercetători din Universitățile "Babeș-Bolyai" din Cluj, din Debrecen, "Lucian Blaga" Sibiu și din Oradea, au urmărit modificările apărute în ultimii 10 ani pe râul menționat.

- "Cercetarea habitatelor-coridoare ale râului Tisa și afluenților acesteia", proiect finanțat de Ministerul Mediului din Ungaria, coordonat de Centrul European pentru Conservarea Naturii.

- Un program complex de studiu al comunităților acvatice expuse poluării cu cianuri și metale grele în râurile Lăpuș, Someș și Tisa, finanțat de Academia de Științe din Ungaria și Fundația Arany Janos.

- Investigarea riscurilor reprezentate de cianurile utilizate în prelucrarea minereurilor asupra sănătății și mediului în Asia Centrală și Europa Centrală (proiect Inco Copernicus).

Mulțumim tuturor celor care au participat sau au ajutat investigațiile, simpozioanele și publicațiile noastre, profesioniști și amatori, consacrați și studenți.

ANDREI SÁRKÁNY-KISS

Liga Pro Europa

Târgu Mureș, România

JÓZSEF HAMAR

Tisza Klub

Szolnok, Ungaria